

בית נאמן

כ"ח בשבט תשפ"ב

נושאי השיעור:

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עזריאל 43 ב"ב.

בשעה 20:00

ניתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או ב'קול נאמן':
367-367-9-079
או בקו בית נאמן:
079-9270505

א. אמונת ישראל. ב. מעמד הר סיני הוא יחיד בהסטוריה. ג. "ודע מה שתשיב לאפיקורוס". ד. משה רבנו כתב על קלף. ה. פירוש "ובוקע חלוני רקיע". ו. עבד עברי. ז. למה התורה לא ביטלה את העבדות לגמרי? ח. עבד כנעני. ט. אמה עבריה. י. פירוש "עין תחת עין". יא. הבריאות הטובה ביותר זה כאשר אדם שומע בקול התורה. יב. דיבורים משפיעים. יג. לקרב את הבנים והתלמידים. יד. לכסות הלחם בשבת במפה שקופה. טו. מדוע אומרים בשבת "נשמת כל חי" ולא "נפש כל חי"? הרי אז מכוונים לקבל נפש יתירה? טז. "ויברך דוד". יז. הפטרת פרשת בשלח. יח. הגאון הצנוע רבי יחזקאל מאזוז זצ"ל. יט. על משמר הכשרות.

"הנהיה כדבר הגדול הזה או הנשמע כמוהו"

א. שבע טוב ומבורך¹. שבע שעבר דיברנו על מתן תורה. שמעתי פירוש יפה על הפסוק בפרשת ואתחנן (דברים ד', י"ב-י"ג): "הנהיה כדבר הגדול הזה או הנשמע כמוהו. השמע עם קול אלקים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי". למה יש כפל "הנהיה" "או הנשמע"? אלא יש דתות רבות אצל אומות העולם שאחרי חקירה לא היו ולא נבראו, בודו אותם מלבם. אחד מהם מובא בספר הברית (ח"א מאמר ד' פרק י"ב), כתוב שם שבארץ חינא [סין] אומרים שיש להם סדר שנות המלכים שלהם, עשרים אלף שנה לפני החשבון שלנו, והם טוענים בזה נגד החשבון שלנו. ובדקו בכל המלכים האלה, הם רושמים מתי היה ליקוי חמה וליקוי לבנה, וראו שעד גבול מסוים החשבון שלהם אמת (זה ראיתי אצל הרבגנטו שיהיה בריא), עד המבול פחות או יותר (אולי עשרים וחמש שנה לפני המבול) זו אמת, ולפני כן הכל משובש. כל החשבונות משובשים, בודו אותם מלבם. אתה מוכיח מהם את השקר שלהם. הם משקרים. אבל: "הנהיה כדבר הגדול הזה או הנשמע כמוהו"? לא נהיה, כמו מתן תורה אף פעם לא היה ולא יהיה. אבל אפילו להישמע כמוהו, אפילו לספר סיפורי סבתא לנכדים שהיה פעם משהו, והיינו מאות אלפי איש ושמענו דברים, הם לא מספרים. לא הדתות שקדמו לתורה, ולא הדתות שבאו אחרי התורה. מה זה הדתות שבאו לפני התורה? הרב זמיר כהן שיחיה כותב (ארכיאולוגיה תנכ"ת ח"א עמ' 58) שהיו מאתיים ושבע עשרה דתות לפני התורה, (ומהם נמצאים בהודו ובסין כל מיני דתות), והם מספרים על המבול, שבא מבול כזה ששטף את העולם, והיה צדיק אחד שקוראים לו - "גרגמיש" (מי יודע? אולי "גרגמיש" בשפה שלהם זה כמו נח שלנו?) ונגלה אליו מלאך ואמר לו: תשמע, יהיה משהו כזה בעולם, תעשה תיבה. והסיפור דומה מאד למה שכתוב בתורה. ובכל הדתות האלה לא מספרים שהדת שלהם באה על ידי גילוי או על ידי שכינה או על ידי אש.

מעמד הר סיני הוא יחיד בהסטוריה

ב. ויותר מאוחר מספרים שאחרי שתלו את אותו האיש, ראתה אשה אחת בחלום שלושה ימים אחרי מותו שהוא נגלה אליה ואמר לה אני חי... והעריבים גם את זה לא מספרים, אלא אומרים שנגלה המלאך ג'יבראל (זה גבריאל שלנו לפי מבטא התימנים) ונתן ספר למוחמד ואמר לו: "אקרא"² - תקרא, וזה מוחמד לא ידע לקרוא, אז מה הוא עשה? הביא סופרים והכתיב להם דברים וזהו. מעמד הר סיני הוא יחיד בהסטוריה, לא לפניו ולא אחריו. ולא בפני יחיד או לפני עשרה אנשים שיהיה מניין, לא! אלא לפני מאות אלפי אנשים "שש מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף" (שמות י"ב, ל"ז) ומלבד נשים. אפשר להניח ששלושה מיליון אנשים נכחו במעמד הר סיני. ואף אחד מהם לא אמר פקפוק ואיזה דבר. כולם מספרים על זה. ולא רק כולם (מהם יהושע, דוד המלך וכל הדברים האלה), אלא גם אומות העולם, הדתות שלהם המאוחרות בנויות על הדת שלנו. זה מחזק את

- ישר כח לפייטנים היקרים. שבועיים עשינו [את השיעור] בבית, לכן הפעם [כשחזרנו לבית הכנסת] לא באו הרבה אנשים, כי אומרים מסתמא בבית, וגם אם לא יהיה בבית - יש לנו ברדיו, 'קול ברמה' נשמע בכל העולם.
- היה לנו ספר בערבית שלמדנו בו בחוץ לארץ אצל המורה לערבית, ושמו של הספר - "אקרא". זה הביטוי שנאמר לפי דבריהם למוחמד - תקרא.

האמונה שלנו. כשאמרנו עכשיו (בשיר ששרו לפני השיעור): "שלח גואל וגאלני", עלה בלבי וגאלני גימטריא מאה, הגאולה תהיה מאה אחוז. לא גאולה כזאת נשענים על משהו שהוא ישלים לנו את המנין, והמישהו הזה תופס אותנו בחנק ורוצים לבטל את הגיור ורוצים להרוס את הכל, הקב"ה לא יתן להם! התורה שלו והעם הזה הוא שלו. אלפיים שנה אנחנו שלמים עם התורה, לא יבואו היום בוקי סריקי להרוס אותה. יש תפלה שחיבר הרב שלום כהן שליט"א, לומר אותה בפתיחת ההיכל, שלא תתן שתהיה תורתך ביד זדים. כל אחד ואחד עושה מה שרוצה, אחד בכשרות, אחד בגיור, ואחד בחמץ בפסח, ואחד בכותל המערבי. לא. יש דברים שנקראים בשפה של היום "טאבו". אל תגע בהם! אם אתה נוגע בהם, אתה נוגע בציפור נפשה של האומה.

בזמן משה רבנו ע"ה היה קלף?!

ג. קיבלתי שאלה מאחד התלמידים שבלבל אותו אפיקורוס אחד. והמשנה בפרקי אבות (פרק ב' משנה י"ד) אומרת: "ודע מה שתשיב לאפיקורוס". ודע! לא תתעלם. אתה לא יכול להתעלם. אם אדם מתעלם, יבוא אליו משהו ויאמר לו: מה תענה לשאלה הזאת?! ואתה נבוך. לא ככה! הרמב"ם ע"ה כתב ספר "מורה נבוכים", כי היו הרבה נבוכים בזמנו, אז הוא כתב להם ספר³. מה השאלה? אפיקורוס אחד דיבר עם אחד התלמידים, אמר לו: איך אתם מאמינים שמשה רבנו כתב על קלף? (יש דבר כזה במנחות דף ל"ב, הלכה למשה מסיני שכותבים על קלף ומשרטטים בסרגל וכי' וכי'), והרי בימי משה לא היה קלף בעולם, כתבו על "פפירוס" (זה נייר דק שהוא לא קלף). אמרת לו: אני אברר [אולי כתבו גם על קלף]. ביררתי ושאלתי ולא נתנו לי תשובה ברורה. עד שפניתי לרב זמיר כהן שיחיה (חשבתי שיפרסם את זה, אם הוא לא יפרסם, אני אפרסם את המכתב שלו) ואמר שמתברר שבזמן מצרים העתיקה דברים של קדושה ושל דת היו כותבים אותם על קלף⁴. וזה דבר מפורסם בין אלה ששומרים את הדת. [מכתבו של הגאון רבי זמיר כהן נמסר לנו להדפסה אך עקב תקלה טכנית יובא כאן שבוע הבא בעזה"ל].

כתב 'אשורי' המאושר בכתיבה

- ואני חשבתי תירוץ אחר, ולפי התירוץ הזה אין קושי בכלל. מה התירוץ? הגמרא (בסנהדרין דף כ"ב ע"א) מביאה דעה שאומרת שהתורה נכתבה בכתב עברי⁵, ובא עזרא
- והספר הזה לחלק ממנו היום לא מתייחסים, מכיון שהשתנו הדעות הרבה מאד. אריסטו שהיה פעם מושל בכיפה, כבר אין לו ערך. קוראים בספריו ואומרים: זה דברים ישנים. יש דבר שלא מתיישן לעולם - רק התורה. כל הדברים מתיישנים. אפילו אדם שגילה הרבה דברים, פתאום בא משהו אחר וגילה עוד יותר ועוד יותר. אבל התורה נשארת לעולם. לכן "ודע מה שתשיב" - תשמע את הטענות שלהם ותדע מה שתשיב.
- אז ידעו לכתוב על קלף. יש הרבה חכמות שנעלמו מאתנו. אומרים שהפירמידות (שקיימות עד היום) עשויות בחכמה רבה ואפשר לדעת בדיוק מתי זריחה ומתי שקיעה. אני לא מבין בדיוק, אבל מביאים את זה. אמרו שזה ממש פלא פלאים. בני אדם היו חכמים גדולים. היום אין מי שידע לבנות פירמידות כאלה, אז ידעו גם לכתוב בקלף.
- מה זה כתב עברי? אותיות שונות משלנו. מי שרוצה לראות אותם, יקח מילון אבן שושן או מילונים אחרים, והם מביאים לך כתב עברי, אותיות מוזרות. ועוד לפני

לע"נ אבי הישיבה הר"צ רבי בנימין הכהן בן מברכה זצ"ל.

הסופר ותיקן שיכתבו בכתב אשורי. ומה זה אשורי? שעלה עממה מאשור. ורבו חננאל אומר לא, אין דבר כזה, קיימא לן [כהדעה השניה בגמ' שם], אשורי בגלל שהוא מאושר בכתבה, זה האותיות שלנו, לא עלו מאשור. כי זה יפתח פתח לקראים שיאמרו אם עזרא הסופר שינה באותיות, מי יודע מה עוד הוא שינה. אבל לא, רק בזה אמרנו. אבל כדי לסגור את הפתח בפני הקראים, גם רבו חננאל וגם הרמב"ם (שו"ת פאר הדור סי' ז) אומרים קיימא לן שבכתב הזה (שלנו) ניתנו הלוחות. אבל אולי לפי אותו מאן דאמר, אפשר לומר שעזרא הסופר תיקן גם לכתוב על קלפים כמו שכותבים היום, ובזמן עזרא הסופר כבר היו קלפים. ולפני כן כתבו על פפירוס. והגמרא נקטה לפי הנהוג היום. אבל לפי דברי הרב זמיר שיהיה בריא עוד לפני אלף שנה מעזרא הסופר היו קלפים כאלה.

איך יתכן שמשנה רבנו כתב!?

ה. ראיתי בספר שהיוונים היו עושים צרות ליהודים, היו אומרים להם: איך אתם אומרים שהתורה שלכם קדמה אלף שנה לאריסטו וכו', הרי לפני חמש מאות שנה מזמנכם אף אחד לא ידע לכתוב, אז איך יתכן שמשנה רבנו כתב? ובספר הזה הוא אמר, פעם טענו ככה, אבל אחר כך התברר עם כל מיני לוחות ושברי לוחות שנשארו מזמן המצרים וכדו', שכבר ידעו לכתוב אלף שנה אלפיים שנה לפני שקמו היוונים בעולם. הם חושבים שהחכמה כולה מתחילה משלהם. בספר נחלת יוסף של חכם תימני⁶ אומר (פרק י"א): פעם הייתי במושב זקנים, אמרו אתם יודעים מי המציא את האש? קם מג'נון אחד ואמר: אולי בימי אריסטו לפניו או אחריו מישוהו לקח אבנים ועשה אש. אז אני - ככה הוא כותב שם - עניתי לו, אם כן איך התורה אומרת (שמות ל"ה ג) "לא תבערו אש"? הרי התורה מדברת אלף שנה לפני אריסטו! מה אתה מדבר?! אמר לו: אני יודע, אולי זה נכתב מאוחר... אמר לו: לא נכון, אדם הראשון המציא את האש במוצאי שבת. ומברכים "בורא מאורי האש" בגלל שאדם הראשון מציא את האש⁷. אמרו לו: לא, האש היא של אריסטו. אמר, סתם מבבלים להם את המוח⁸. למה אתם לוקחים ילדים תמימים ומבבלים להם את המוח ועושים להם מזה עניינים? כל שאלה יש לה תשובה. הרמב"ם מביא שאלות, ויש שאלות שהוא אמר קשה לענות עליהם, והתשובה היא שהידיעה של הקב"ה היא שונה משלנו (פ"ו מהלכות תשובה ה"ה). אבל הוא לא אמר אל תשאל שאלות. מי שאומר אל תשאל שאלות הוא חוטא! אחר כך התלמידים שלו עלולים לצאת לדרך אחרת.

פירוש "זבוקע חלוני רקיע"

ו. היה אחד שלמד בישיבה מפורסמת ויצא לתרבות רעה. סיפרו לי ששמעו אותו ברדיו, והוא אמר שהייתה לו שאלה, מה זה "זבוקע חלוני רקיע"? "פוחת בכל יום דלתות שערי מזרח, וזבוקע חלוני רקיע, מוציא חמה ממקומה ולבנה ממכון שבתה". מה זה חלוני רקיע? וכי ברקיע יש חלונות? אין דבר כזה. הכל באוויר. והאוויר נקרא "אתר" - אוויר זך שמעל האטמוספירה. מה זה חלוני רקיע? והוא הלך לרבנים בישיבה שלו, ואמרו לו אסור לשאול שאלות! אבל השאלה כרסמה לו בלב, אז הוא יצא לתרבות רעה! אבל אם היו בקיאים

ארבע מאות שנה הביא אותם חכם אחד בספר מאור עינים, וכתב שהשומרונים עד היום כותבים בהם. הספר נדפס בירושלים בשנת תרע"ב (תמצאו אותו במחשב בקלות, זה ספר עבה), והמחבר משלנו - תימני ירא שמים. שמור' שמואל בן יוסף עדין.

7. ויש רמז בתורה: "כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלקים לעשות" (בראשית ב, ג). יש "אשר" בתורה שפירושה אש - "ונשים עד נופח אשר עד מידבא" (במדבר כ"א, ז), והגמרא (בבבא בתרא דף ע"ט ע"א) אומרת עד שתבוא אש שאינה צריכה ניפוח, אז יש אשר שפירושה אש. וכאן "אשר ברא אלקים לעשות", מה הפירוש ברא לעשות? ברא - ברא, עשה - עשה, מה זה ברא לעשות? אלא ה' ברא דברים צפונים בעולם הזה (ב'קוסמוס' הזה) בשביל לעשות - שיבואו בני האדם ויוציאו אותם מן הכח אל הפועל. האוויר הזה, מישוהו חשב פעם שאפשר לטוס על אויר? בימינו טסים על אויר. מישוהו חשב פעם שאפשר לעבור את הים באיזה כלי? ועוברים את הים. מישוהו חשב פעם שבן אדם יכול לעוף? ובן אדם יכול לעוף. אז "אשר ברא אלקים" - אש ברא אלקים לעשות" הוא ברא את האש שטונה באבנים, בשביל שאדם יפתח אותם ועשה מהם אש. אז אדם הראשון במוצאי שבת היה בחושך, אמר אי ובוני לי, התחיל לבכות, ובצערו היו שם אבנים, והרגלים שלו לא כמו שלנו, נתן בעיטה לאבנים והאבנים הוציאו אש, אמר "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם בורא מאורי האש". זו האש של התורה.

8. מישוהו סיפר לתלמידים שבאו קצת לשמוע דברי תורה, והם תלמידים של בית ספר, אמר להם במתן תורה ראו את הקולות ואת הלפידים, ואחד אמר לאביו: אבא, איך זה? מה זה? אבא, אמא וכו'. קם תלמיד אחד מכיתה ב' ואמר איך אפשר לומר אבא אמא, אנחנו למדנו שהראשון שאמר אבא זה אליעזר בן יהודה שחי לפני מאה שנה, ולפני כן לא ידעו את המלה אבא. איך הילדים האלה לפני שלושת אלפים שנה אמרו אבא אמא...? שוטה שבעולמו! כתוב בגמרא (בבבא דף כ' סע"א) "אבא קיימא?" "אבא קיימא?". כולם אומרים אבא אמא. אבל הילדים האלה מלעיינים אותם בהלבים, מלעיינים אותם בשקרים, מלעיינים אותם בכזבים, ואנחנו צריכים לשלם את פרי הבערות שלהם. אם אמרו שיש בגמרא אבא אמא, ובן יהודה פיטש את זה בעולם - אולי. אבל גם לא נכון, תמיד אמרו אבא אמא, יש מי שאמר אבא ויש מי שאמר אבי היום אומרים "אבא שלו". מה זה אבא שלו? אבא. אבא פירושה שלי, אחר כך שלו, (אכילי אמר) אבא שלי שלו, "שלי שלך ושלי שלי" (אבות פ"ד משנה י'). מה השגעונו הזה.

הרבנים האלה בספר הברית שנכתב לפני מאתיים וחמשים שנה, היו רואים שהוא עמד על השאלה הזאת, והסביר אותה (ח"א מאמר ד' פרק י') בטוב טעם בשני אופנים. אופן אחד, שאולי זהו מדובר על החלונות שלמעלה, וזה דברים סודיים לא כפשוטם. וההסבר השני הוא "וברת תורה כלשון בני אדם" (תמיד דף כ"ט ע"א). עד היום בצרפתית אומרים כשהשמש שוקעת: "השמש הולכת לישון". וכי השמש הולכת לישון? איזו שינה יש לה? אולי נביא לה כרית ושמיכה שתתכסה טוב בחוץ הזה?...! אבל השמש הולכת מתחת לאדמה, אז אומרים שהיא הולכת לישון. עד היום מדברים ככה. בתורה כתוב "ערים גדולות ובצורות בשמים" (דברים א, כ"ח). בשמים! אם כן מי שגר בערים האלה, עושה ככה... ומוצא את המלאכים? הם יעיפו אותו... מה אתה עושה כאן? מה אתה מפריע לנו?! אלא זו שפת דיבור. אז גם זה אפשר לפרש ככה. והוא חשב שאת השאלה הזאת הוא גילה אותה, ורבנים לא יודעים לענות. ואם הם לא יודעים את ה"חכמה נפלאה" שלו יוצאים לתרבות רעה?! לא! כלנו יודעים את זה [שאין חלונות שם], ולא מהיום, אלף שנה אלפיים שנה יודעים את זה. הרמב"ם ידע את זה, ולפניו ידעו את זה, ואפילו הכי אמרו את הנוסח כמות שהוא. אל תתחכם יותר מדי. יש לי עוד הסבר על חלוני רקיע (עיין בשו"ת איש מצליח ח"ב חאור"ח סי' י"ג בהערה), בהזדמנות אחרת [נאמר אותו].

"כי תקנה עבד עברי" - התורה מחנכת

ז. [בפרשת השבוע - פרשת משפטים] התורה מדברת על: "כי תקנה עבד עברי שנים יעבוד" (שמות כ"א, ב). היום אין עבד עברי, עבד עברי נוהג רק בזמן שהיובל נוהג, והיובל לא נוהג בזמננו. אין לנו יובל לשחרר עבדים. לכאורה חושבים שהתורה מנציחה את העבדות שהאדם יהיה עבד לחבירו. להיפך! התורה היא נגד העבדות. התורה התחילה ככה - אחרי עשרת הדברות כתוב "ויאמר ה' אל משה כה תאמר אל בני ישראל אתם ראי אתם כי מן השמים דברתי עמכם. לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם" (שמות כ, י"ט-כ). כל זה דברים של בין אדם למקום, אל תעשו דמות של עבודה זרה וכו'. ואחר כך בפרשת משפטים כתוב "ואלה המשפטים" (שמות כ"א, א) זה בין אדם לחבירו. והתורה מתחילה "כי תקנה עבד עברי". בימי התורה זה היה דבר כל כך פשוט שהאדם נמכר לעבד. אדם שיש לו קרקעות, יש לו שדות, יש לו כרמים, יש לו בתים, איש יש לו כסף. אבל אדם שהוא עני מרוד מה יעשה? מאיפה יביא כסף? איך יחיה? אז ימכור את עצמו לעבד. ויש שני אופנים או שימכור את עצמו לעבד עולם הוא ובניו ובניו בניו "לעולם בהם תעבודו" כמו שהיה אצל הגויים עד ימינו. או שיעשה איזה דבר לא טוב. והתורה [כאן] מדברת על מי שעושה דבר כזה, מי שגנב ונמכר בגניבתו. היום מי שגנב מה עושים לו? [שמים אותו בכלא].⁹ התורה אומרת אנחנו רוצים לחנך את הדור שלנו, את היהודים שלנו, מי שגנב ונמכר בגניבתו אם תשים אותו בכלא, יבואו חבריו משוגעים שכמותו, ויאמרו לו: מה קרה לך? יאמר להם: גנבתי משהו. יאמרו לו: מה גנבת? יאמר להם: גנבתי אופניים. יאמרו לו: אופניים? טיפש שכמוך, אנחנו גונבים בנק ואתה גונב אופניים?!... נלמד אותך איך לגנוב בנק ותהיה אחד מהחבורה שלנו. "בני אל תלך בדרך אתם מנע רגלך מנתיבתם" (משלי א, ט"ו). תהיה גנב כמותנו, תקבל דיפלומה - "הגנב המומחה ביותר". ואחר כך יוצא משם גנב פי עשרה, אחר כך יגנוב יותר ויותר. מה יצא מזה? שום דבר. אלא תיקח אותו לבית של אדם עשיר שיוודע לשמור על הכסף ויודע לשמור על אנשים מגנבים. ויש לו שם כספת. ואומר

9. היה כאן אחד מסכן בבני ברק שהוא לוח מאתיים אלף דולר מחבירו, ואמר לו אני אביא לך אחר כך ריוח של עשרה אחוז ומעלה. והוא התפתה, אבל אין לו מאתיים אלף, אז הוא הלך לזוה מאחירים, הגיע למאתים אלף והלווה לו. והואוהו כפר - אין לי, אין לי. פעם היינו באיזו חתונה ב"ד עזרא", אז זה שעקצו אותו הלך ועשה פנצ'ר באוטו שלו. והוא התקשר למטרה, (הוא ידע שזה הוא שעשה), ובמטרה אמרו לו: למה עשית? אמר להם: כן, אני עשיתי, כי הוא חייב לי מאתיים אלף דולר. אמרו לו: וכשאתה עשית פנצ'ר אז מה? המאתים אלף יצמחו לך מן השמים! מהפנצ'ר של הגלגל יצא לך כסף?! אמר להם: אבל הוא צריך לשלם לי. אמרו לו: בסדר, נשים אותו בכלא. אמר להם: שמתם אותו בכלא עשר פעמים עשרים ואחד יום בכלא, ואחר כך יוצא "לחפשי חנם" (שמות כ"א, ב)... ועוד פעם עשרים ואחד יום. הוא לא משלם לי כלום. אמרו: אין לנו מה לעשות. אבל התורה יש לה מה לעשות. ולא רק זה, פעם היה אחד שיש לו אופנוע, ובאופנוע שלו נעשה מיליון, נכנס לבנק ובכיסו אקדח, הוא רואה שאין שם הרבה אנשים, הולך לשם ואומר לפקיד: תביא לי את כל הכסף, אם לא תביא - אני אירה בך. והוא מפחד מה יעשה, יירה בו?! מה זה יעזור לו? (יש לנו מסכן אחד שהבן שלו היה מחפלא אתנו כמה שנים, אביו נרצח ביום ערב ראש חודש סבת לפני ארבעים-חמישים שנה, והוא עשה לו סידור על שמו. איך נרצח? היה עובד בבנק ובא מישוהו והרג אותו). ופעם היה משהו יותר גרוע. היה בנק גדול ברמת גן ובאו אנשים "חכמים להרע" (ע"פ ירימה ד, כ"ב) ביום ששי, אמרו וכשיו הבנק סגור עד יום ראשון. מה הם עשו? עשו חפירות וחפירות עד שהגיעו לבנק, פרצו את הכל ולקחו את הכל. לקחו משם כספות, לקחו משם ניירות, לקחו משם מממכים, לקחו משם כספים, לקחו משם דולרים, לקחו משם פרנקים, הכל לקחו. והכל נעשה בשקט בשקט "לכבוד שבת"... "שבת וינפש" (שמות ל"א, י"ז). ביום ראשון באו אנשי הבנק, וראו שהבנק נפרץ. אמרו "זוהי הגניבה הגדולה ביותר שנעשתה מיום קום המדינה!". זה סיפור אולי לפני שלושים שנה, איני יודע אם אחר כך היתה גניבה יותר ממנה או לא. וכי תיקח את הגנבים ותתפוס אותם? ונגיח שתתפוס אותם, מה תעשה להם? כלום. מה שהבריחו - הבריחו. ומה שהלך הלך.

ממונות רבית בית התורה כסא רחמים ע"י ד"ר יוסף יצחקי מנהל חשבון כל נתיבי חיים 02-5353-383 www.yhr.org.il

תמו 24 אמת בייאמה! 24

בשרות סת"ם

בית התורה

24

לו: בני, האדם לא נברא בעולם בשביל לגנוב, האדם נברא לעולם בשביל לעבוד - "לעבודה ולשומרה" (בראשית ב', ט"ו). בוא אלמד אותך איך תעבוד. תעשה לי את השירות הזה תקבל משהו, תעשה את הדבר הזה, היום תסדר את השולחנות, היום תשב שם. ותעשה לו כל מיני דרכים שלא יוכל לגנוב. "הקונה עבד עברי קקונה אדון לעצמו". ככה הגמרא (קידושין דף כ' ע"א) אומרת. למה? כי לעבד העברי הזה אתה לא יכול להתייחס בזלזול. "ובאיחוס בני ישראל איש באחיו לא תרדה בו בפרך" (ויקרא כ"ה, מ"ו). אסור לך לרדות אותו בפרך¹⁰.

למה התורה לא ביטלה את העבדות לגמרי?

ח. ואם תאמר לי למה התורה לא ביטלה את העבדות לגמרי? אם התורה היא נגד העבדות, ורק שש שנים, ו"קונה אדון לעצמו", תאמר שאין עבדים יותר בעולם. כולם עבדים של ה'. זו שאלה ששאלו את רבו של אבא [מֵרַבִּי רַחֲמִים חֵי חַיִּיתָה הַכֵּהן זְצוּקָל], והוא כתב עליה תשובה במנחת כהן (ח"ג מערכת הע"ן אות ה'). אמר, **התורה צמצמה את העבדות כפי היכולת**. למה? כי בזמנם כולם היו קונים עבדים, והעבד כשהוא נמצא אפילו אצל יווני מושל או אצל רומאי כשיגיע לגיל חמשים ומעלה, בשביל מה לשלם לו פנסיה? הורגים אותו. לוקחים אותו לגוב האריות ושם מביאים לו סכין שילחם בה נגד האריה. וכמה הוא יכול להילחם בה? האריה יתן לו מכה אחת (צ'פחה אחת כמו שאומר הרב עובדיה...) ואחר כך הוא מת. נגמר. האריה אוכל אותו. והגברת בעלת העבד הזה מתענגת איך אכלו את העבד שלה. התחילו בידים, ברגליים, בראש, והעבד צועק. מה אכפת לנו? והמשיכו ככה דורות על גבי דורות. אבל כשהוא יהיה עבד אצל יהודי, היהודי לא יעשה לו ככה. **"וכי יכה איש את עבדו או את אמתו בשבט ומת תחת ידו נקום ינקם"** (שמות כ"א, כ) - אם אדם הכה את העבד מכה חזקה שהוא מת ממנה תוך עשרים וארבע שעות, לוקחים את האדון והורגים אותו בסף! האדון נהרג בגלל העבד שלו. התורה מתייחסת לעבד כאל בן אדם. איוב אומר (ל"א, ג'-ט"ו): **"אם אמאס משפט עבדי ואמתי בריבם עמדי, ומה אעשה כי יקום א-ל וכי יפקוד מה אשיבנו, הלא בבטן עושני עשהו - מי שעשה אותי בבטן עשה גם אותי - ויכוננו ברחם אחד"**. היו כאלה שחשבו שאם אדם נברא שחור, סימן שהוא גזע אחר. ככה חשבו שנים רבות. עד שהתברר למדע שכל בני האדם - הלבנים והשחורים, הארוכים והקצרים, כולם גזע אחד. לכולם יש את אותו די. אי. אי. (D.N.A). ההבדל בין בני אדם פחות מאחוז אחד. תשעים ותשע מליארד חצי בתאים של בן אדם שוים בהם כולם! כל הפרש כולו הוא חצי אחוז. אם כן למה [יש שחורים] כל כך? מכל מיני סיבות, כמו אלה שגרו שם באתיופיה ויצאו שחורים, ובמרוצת הדורות יהיו לבנים. לכן התורה אומרת שתנהג לעבד אפילו כנעני כמו בן אדם, וכל שכן וקל וחומר לעבד עברי.

התורה כולה רחמים חמלה עדינות ויפוי

ט. אחת ההלכות בעבד כנעני היא שלא תאמר לו: תשמע אני הולך לנוח (או להכין קפה), אתה תחכה, ואתה הולך ונרדם. והוא ישרא שבו בשמש - צלוי בשמש, אחרי שלוש שעות תבוא אליו ותגיד: עשית משהו...? איפה היית שלוש שעות?¹¹ אל תשלח אותו לדבר שאתה לא צריך אותו, אל תַעֲנֶה אותו! "לא תסגיר עבד אל אדוניו אשר ינצל אליך מעם אדוניו. עמך ישב בקרבך במקום אשר יבחר לו באחד שעריך בטוב לו לא תוננו" (דברים כ"ג, ט"ז-ט"ט). עבד שברח מאדוניו מעיר אחרת, תן לו מקום לגור. תתן לו. **התורה כולה רחמים, כולה חמלה, כולה עדינות, כולה יפוי, כולה לסדר בני אדם.**

מכירת בתו לאמה

י. בהמשך נאמר: **"וכי ימכור איש את בתו לאמה"**¹². למה התורה אומרת ככה? מי זה המושג שימכור את הבת שלו? אלא בזמן התורה זה היה דבר חיוני, ועד היום - מי יודע - אולי הדבר הזה הרבה יותר טוב מכל מה שעושים היום. יש משפחות עניות. ובת

10. גם כנעני התורה לא אמרה תרדה בו בפרך, התורה לא אמרה כלום, אם תרצה לרדות בו בפרך זה עניין שלך. **אבל עדיף שגם בעבד כנעני לא תרדה בו בפרך**. הרמב"ם אומר (פ"ט מהלכות עבדים ה"ח) מנהג החכמים (וזוגמרא בכתובות דף ט"ז ע"א) שכאשר מביאים שולחן מלא כל טוב, והעבד הכנעני עומד ומשרת נותנים לו מכל דבר לטעום. טעם את זה ותטעם את זה ותטעם את זה. אם יש יין לשתות - תן לו. בשביל שידע שהייתם נבראו להיטיב ולא להרע. למה לקנה ברא את העולם? המקובלים אומרים: **"טבע הטוב להיטיב"**. איך ייטיב? חייב להיות ברואים. אז הוא ברא אנשים ונתן להם טובה.

11. היה לנו ראש ממשלה אחד לפני כמה שנים (אני לא יודע אם אתם זוכרים אותו) שהוא היה אוהב לישון ביום ולקום בלילה. מה הוא עושה? ויש עם השרים שלו, אומר רגע אחד, אני הולך. והוא הולך לחדר שלו וישן שם שעה שעתיים שלוש, מתחיל לו, וראש הממשלה לא בא. ובערב הפוך, קם בלילה. מנהג שנתו מעליו: "נדה שנת המלך" (אסתר ה', א), אבל אין לו ספר הזכרונות... מה הוא עושה? מתקשר לשרים שלו. והם אומרים לו: אדוני ראש הממשלה, אני עכשיו ישן. והוא אומר להם: מה? בשעה כזאת אתה ישן? תראה אני כבר ער... "חזק וברוך". לעשות ככה לעבד כנעני זה אסור.

12. פעם **הרב יוסף פינסון ע"ה** בא לפתוח ישיבה בתנוס בשנת תשכ"ב והוא הלך לגרבר להביא משם ילדים, (כי בתנוס כולם רצו ללמוד "צרפיתית", "צרפיתית", "צרפיתית", וגם בהם הוא החזיק, והחזיר אנשים רבים בתשובה), והיה שם אחד תמים, והוא למד תורה ולמד לתרגם אותה בערבית. (ורבי ניסן ע"ה ביקש ממנו שבני יבואו ללמוד שיעיבה) אמר לו: אני רוצה שהבנים שלי ישובו על ידי ועבדו אתך, אבל יש לי בת. אתה רוצה שנמכר לך אותה? אמר לו: מה? אני קונה בנות? אמר לו: כתוב בתורה "וכי ימכור איש את בתו לאמה"... אמר לו: אין דבר כזה. אמה עבריה ועבד עברי זה רק בזמן שיש יובל.

שנולדה שם אין מי שיסתכל עליה, אם תאמר לעשיר בוא תיקח את הבת הזאת, יאמר לך: איזו בת זאת? איזה בית זה? בית לא נקי, לא מסודר, חרב ושמש. אני אקח משם בת לבן שלי? לא! לכן אומרים לו: נכון, אתה עשיר, והילדה הזאת בגיל חמש - שש - שבע מקסימום (כי יש לה שש שנים לעבוד), תקנה אותה לאמה. **קודם כל** אביה יהיה לו איך לפרנס את המשפחה. הרי היא לא כמו הבן שהוא הולך לעבוד בשדה בכרם, היא בבית ואין לו איך לפרנס את ילדיו. ככה ימצא כסף. ב', הפרנסה שלה מכאן ולהבא עליך. ג', שהיא תהיה בבית שלך היא תלמד מה זה סדר, תלמד מה זה בית של עשירים ושל נכבדים. הגברת שלה אומרת לה: בתי היקרה (את לא בתי, אבל את כמו בתי), היום באים אורחים, תסדרי את השלחן, לא תסדרי מזלג מכאן וכף משם וסכין מלמעלה, תזדקקי אותה על האורחים... אין דבר כזה. תעשי סדר. תלמדי, סכין כף ומזלג ראשי תיבות סכ"ם. זה הסכ"ם וזה השלחן וזה הצלחות. כולם אותו צבע, תלמדי, והיא לומדת. יש לה מוח טוב. אנשים חושבים שבגלל שהיא נולדה עניה אין לה מוח, אבל יש לה מוח שבעתיים מהעשירים והגאוותנים האלה.

"אשר לו יעדה והפדה"

יא. והנה כאשר מגיעה הילדה לגיל נערה או בוגרת (דהיינו בגיל שנים עשרה או שנים עשרה וחצי. עיין קידושין דף ד' ע"א) הגברת אומרת לבעלה: תראה, יש לנו ילדה כל כך טובה בבית, חבל שתלך לחוץ. יש לנו בן פחות או יותר בן שש עשרה או שבע עשרה, ניקח אותה לבן שלנו, והוא יתחתן אתה ויהיו להם ילדים חכמים, כי היא חכמה מאד¹³. בדרך כלל בנות עניים הן פחותות, רק שאין להם מזל. וככה יקח אותה לבן שלו. או שאם אין לאדון אשה (יש דבר כזה), אז הוא בעצמו יקח אותה. **"אשר לו יעדה והפדה"** (שמות כ"א, ח), כתוב "לא" באל"ף וקוראים "לו" בוא", ורש"י (שם) אומר: "לו יעדה" - שהיה לו לייעד אותה (לקחת אותה). אבל אם הוא לא ייעד אותה כי הוא לא רצה אותה, אז **"והפדה"**. מה הפירוש? **לא כתוב "וּפְדָה אותה" אלא "וְהִפְדָּה" בבניין הפעיל, שיעשה הכל כדי שתיפדה**. כעבור שש שנים, והיא לא מצאה מנוח, לא אצל אדוניה ולא אצל בן אדוניה, תצא לחופשי, כי היא לא נשאת יותר ממש שנים, כמו שכתוב במקום אחר: **"כי ימכר לך אחי העברי או העבריה ועבדך שש שנים"** (דברים ט"ו, י"ב). אבל אם עוד לא הגיעו שש שנים ועוד לא הביאה סימנים ואביה רוצה לפדותה - מה תעשה? "והפדה" - דהיינו אם היא עבדה ארבע שנים, וקנית אותה בשש מאות שקל, ויוצא שלכל שנה שלמת מאה שקל והיא עבדה ארבע שנים, אז אם ייתנו לך מאתיים שקל תשחרר אותה. תעזור בפדיון שלה, ולא תגיד בינתיים שוק העבדים עלה, ואני רוצה על כל שנה מאתיים שקל. לא תעשה ככה, אלא כל שנה רק מאה, "והפדה" - לסייע בפדיונה, ככה מבאר רש"י. **וככה התורה עשתה דרך שהמשפחות העניות יתעלו מבירא עמיקתא לאיגרא רמא**. ואם אתה תשאיר אותה ככה [בביתה], היא תשאר עניה היא ובניה ובני בניה עד עולם.

"לכו לחמו בלחמי"

יב. מה קרה בצרפת לפני מאתיים שנה במרידה הגדולה שפרצה ביום ארבעה עשר ביולי בשנת תקמ"ט 1789 לספיה"נ (פחות או יותר)? (בתנוס יודעים שיום קטורז גייזי זה יום שמחה גדולה מאד). אז נהרסו "חומות הבסטיליה", הייתה חומה כזו בצרפת שבה היו כלואים מאות ואלפים איכרים. מה עשו האיכרים האלה? יש להם אדמה, וכל זמן שהאדמה נתנה פירות, הכל היה בסדר. אבל שנה אחת הייתה בצורת, מה עשו? הלכו ולוו מהעשירים, והיו נותנים להם משכון, שאם לא ישלמו את חובם תוך שנה-שנתיים, העשירים ייקחו את האדמה של האיכרים. ובדרך כלל לא משלמים, שנת רעבון או בצורת, ואם יש משהו אוכלים אותו. וגם היו מלווים להם בריבית, שזו עוד בעיה, שצריכים לשלם ריבית וריבית דריבית, והם לוקחים מהם את השדות שלהם, והם לא יכולים לשלם, יש להם [עדיין] חוב. ובסוף הממשלה לוקחת אותם כלכלא. עד שיום אחד אמרו אנחנו לא יכולים לסבול את זה, הם עשו תחבולה והרסו את החומות של הבסטיליה - של הכלא הזה, ויצאו לחופשי. קמה הגברת (אשתו של לואי הששה עשר. ככה אני זוכר), ואמרה: מה יש להם? למה הם צועקים ברחובות "לחם ושעשועים"? אמרו לה: כי אין להם לחם. אמרה: "אם אין לחם יאכלו עוגות"... מה הבעיה? וכי חסר עוגות בעולם?! היא יודעת שאם אין לחם אוכלים עוגות. ומזה אחר כך נפלה הממשלה של צרפת, ואחר כך נפוליאון עשה מה שעשה, וכמעט כבש את העולם, וגם הוא נפל אחר כך. **כל הזמן המדינות כולם זו נלחמת בזו, זה מפיל את זה וזה הורס את זה. ואילו התורה לא נותנת להם להגיע לדבר הזה, יש לך שנה שכל הקרקעות חוזרות לבעליהן - בשנת היובל. ויש לך שנה שכל מי שאין לו פרנסה יש לו מעשר עני. ויש "לקט שכחה ופאה", ויש לך הרבה דברים שלא תיפול לעוני - "והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי הארץ כי גרים ותושבים אתם עמדי"** (ויקרא כ"ה, ג').

פירוש "עין תחת עין"

יג. אחר כך יש בתורה דבר [נפלא] - **"עין תחת עין"** (שמות כ"א, כ"ד). לפני כמה שנים הייתה אחת שהייתה יפה וטיפשה, והלכה למדען אחד שהיה חכם ומכוער. ואמרה לו: תקח אותי, ויהיו לנו ילדים יפים כמוני וחכמים כמוך. אמר לה אולי יהיה להפך, יהיו ילדים טיפשים כמוך, ומכוערים כמוני... מה השגעון הזה?!

עוד ראייה לזה

טו. ועוד ראייה לדבר מפוסק בפרשת מסעי (במדבר ל"ה, ל"א): "ולא תקחו כופר לנפש רוצח אשר הוא רשע למות". אדם שמגיע לו מוות אל תיקח לו כופר, ומשמע שדוקא מאדם שרצח אל תיקח כופר, אבל אדם שהכה את חברו באיברים, תיקח כופר. וככה הגמרא אומרת (ב"ק דף פ"ג ע"ב) לא תיקח כופר מרוצח, אבל אתה לוקח כופר לראשי אברים. זה הפשט הפשוט של התורה.

למה לא כתבה התורה "כסף תחת עין"

טז. ולמה התורה לא כתבה "כסף תחת עין, כסף תחת שן, כסף תחת יד, כסף תחת רגל"? כי התורה נכתבה כמה פעמים בלשון חריפה, כדי להפחיד את הילד הקטן שלומד. כי אם יהיה בן של עשיר מופלג, הוא יבוא לאמו ויאמר לה: הרב אמר לנו שמי שנתן מכה לעין של חבריו [הוציאה, משלם כסף, אז] אני יכול להוציא לחברי את העין, וזה טוב. למה? כי יש לי חבר רשע שכל הזמן מרגיז אותי, מפריע לי ומקלל אותי, יום אחד אני אקח את העיפרון, ואני אומר לו גירסא אחרת: "עיפרון תחת עיוורון"... במקום העיפרון נעשה לו עיוורון, וכבר לא יראה יותר, יקבל עונש. ואז אומרת לו אמו: קודם כל לא עושים ככה, כי אם תעשה ככה יורידו לך את העין, כמו שכתוב: "עין תחת עין" [ולא כמו שהבנת מהרב]. והוא מתפלא: מה, זה כפשוטו! והיא אומרת לו: כן, זה כפשוטו! דבר שני, אם אתה רוצה להיפטר, יש לך טענה יותר טובה, כי באיזו כיתה אתה לומד? בכיתה א' 18, וחרש שוטה וקטן פגיעתן רעה, כי הם שהזיקו פטורים, ומי שהזיק אותם חייב (ב"ק דף פ"ז ע"א). א"כ תדע לך שיש לך כמה דרכים להפטר, אבל התורה אמרה "עין תחת עין" ולא אמרה הבלד בין גדול ובין קטון, הוא שומע את זה מתחיל לפחד. וכי המטרה שלנו בשביל להוריד לו את העין?! הרי המטרה שלנו היא שיהיה צדק בעולם! 19

הבריאות הטובה ביותר זה כאשר אדם שומע בקול התורה

יז. ויש עוד פסוק יפה: "ועבדתם את ה' אלוהיכם וברך את לחמך ואת מימך, והסירותי מחלה מקרבך" (שמות כ"ג, כ"ה). יש גמרא בברכות (דף מ"ח ע"ב) שדורשת אל תקרי "וברך" אלא "וברך", וא"כ כך הסדר: "ועבדתם את ה' אלוהיכם" - זו תפלה, כמו שהרמב"ם כותב (פ"א מהלכות תפלה ה"א), שצריך להתפלל כל יום. "וברך את לחמך ואת מימך" - שלפני שאתה אוכל את הלחם ושותה את המים, תברך, כי מדין תורה צריך לברך אחרי הלחם ברכת המזון, וכל שאר הברכות כולם דרבנן. אבל בדרך רמז אמרו "וברך" שתברך לפני האוכל והשתיה. ומי אמר שהכוונה לפני האוכל? כי יש לנו פסוק אצל שמואל הנביא: "כי הוא יברך הזבח, אחרי כן יאכלו הקרואים" (שמואל א' ט', י"ג). וזהו "ועבדתם" שתתפלל, ואחרי התפלה, תברך על הלחם ואחר כך תברך על המים, ואז - "הסירותי מחלה מקרבך", כי כאשר אתה מתפלל כהלכה, ומברך על מה שאתה אוכל יש לך בריאות. והבריאות הטובה ביותר זה כאשר אדם שומע בקול התורה. ואומר הרמב"ם (ויקרא כ"ו, י"א) מה לרופא

18. היה מעשה כזה בישראל שבכיתה א' אחד עיוור את חברו בעיפרון שלו. הוא דרש שאותיות בומ"פ מתחלפות, כי עיוורון הוא עיפרון בפי"ה, וכיון שבומ"פ מתחלפות, במקום עיפרון נעשה לו עיוורון... 19. כאשר נוסעים בתל אביב לפעמים רואים שכתוב: מי שיזרוק כאן זבל, יקבל עונש, ואין המטרה שלנו בשביל העונש אלא יש לנו עניין שלא תזרוק! התורה רוצה שבישראל יהיו אנשים טובים.

פורסם ב"צפונות" בעריכת הרב משה גרילק שיהיה בריא, שאחד הנשיאים של אמריקה, שאל איזה רב מירשאל (כמדומני הרב לורנץ), אמר לו: תגיד לי איך חכמים עשו מהתורה "חכמה", עשו פירוש שמה שכתוב: "עין תחת עין" זה ממון. והרי הפסוק אמר: "עין תחת עין" - תוציא לו את העין, איזה פגנט עשית? אמר לו: "עין תחת עין" של התורה נכתב ככה, אבל הפירוש הוא אחרת. אמר לו: מי אמר לך? אמר לו: העניין שם מוכיח, כי בקטע לפני כן כתוב: "וכי ינצו אנשים ונגפו אשה הרה ויצאו ילדיה ולא יהיה אסון ענוש יענש כאשר ישית עליו בעל האשה ונתן בפלילים" "ואם אסון יהיה - כלומר אם האשה קבלה מכה ונהרגה - ונתת נפש תחת נפש, עין תחת עין, שן תחת שן, יד תחת יד, רגל תחת רגל, כוונה תחת כוונה, פצע תחת פצע, חבורה תחת חבורה" (שמות כ"א, כ"ב-כ"ה). ולכאורה כאשר הם נגפו את האשה ויצאו ילדיה, וכי לא היה פצע וחבורה? ודאי שהיה "פצע וחבורה ומכה טריה" (ישעיה א"ו), והתורה אומרת: "ענוש יענש כאשר ישית עליו בעל האשה ונתן בפלילים" דהיינו שישלם ממון 14. הם מודים ש"ענוש" זה כסף, אבל קשה למה "ענוש יענש"? הרי זה שהכה את האשה הרה, צריך לעשות לאשתו אותו הדבר. נחכה שתהיה בהריון, וניתן לה מכה שיצאו ילדיה, או ניתן לו מכות ונעשה לו "פצע וחבורה ומכה טריה", למה ענוש יענש בכסף? אלא מוכרח ש"עין תחת עין" ו"פצע תחת פצע" הם לא כפשוטם. אלא עין תחת עין הכוונה שאם היכה עין ישלם משהו תחת העין.

שש ביש

יח. רב סעדיה גאון נתן הוכחה אחרת, (הוא היה נלחם בקראים, בזמנו הקראים החריבו את העולם, והיו טוענים אנתנו נפרש את התורה כפשוטה). אמר אם זה שהיכו לו את העין, העין שלו חשובה מאד, כגון שהוא מתייג ספרי תורה, או חוזה בכוכבים, שיש לו עין טובה - "שש שש" 15, רואה בה נפלא מאד 16, והפרא-אדם נתן לו מכה בעין, מה זה יעזור שנוציא את העין לאותו אדם? הרי העין שלו אפס אפס... מה אתה לוקח לו את העין הזאת? אתה יודע איזו עין הרסת, הרי הרסת לו את החיים. א"כ איך התורה אמרה: "עין תחת עין". ודבר שני, לפעמים האדם שהיכה הוא עיוור, או שאין לו שיניים, א"כ איך נקיים "עין תחת עין" או "שן תחת שן", הרי אין לו שיניים 17? אלא על כרחך שהתורה התכוונה שיתן לו תשלום על זה. והקראים טענו: ולדיך מי ניחא? אם היה המכה עני, איך אפשר לשלם ממון? והשיב רס"ג ע"ה: העני אפשר שמעשי, אם בירושה או במציאה וכדומה, אבל העיוור אי אפשר שתצמצם לו עין...

14. יש כאן רש"י נפלא: "כאשר ישית עליו" - שישית הבעל בבית דין, וידרוש מה שמגיע לו (המלים האחרונות הם שלי). מה התכוון רש"י? כי היינו חושבים ש"כאשר ישית" פירושו כמה שישית בעלה של האשה, אם בעל האשה אומר שרוצה מיליון עבור ילדים - תביא לו מיליון, ואם ידרוש עשרה מיליון - ישלם לו עשרה מיליון. אבל אי אפשר לפרש ככה כי זה עוול. לכן פירש ש"כאשר ישית" אין הכוונה כפי שישית. אלא הכוונה "כאשר ישית" - כאשר יתבע, אם לא יתבע לא יענש. ישאלו אותו בבית דין כמה אתה תובע. ואחרי שתתבע, נבדוק ונראה, כאשר תתבע תקבל.

הרב עובדיה ע"ה כותב הסכמות מלב טהור. כותב ומעודד, ונבוכותו יש היום תלמידי חכמים שכתבו למעלה ממאה ספרים בזכות הסכמה הראשונה שנתן להם! עוד ספר - עוד הסכמה, עוד ספר - עוד הסכמה. והם שמוחים: איזה יופי, גדול הרבנים בדורנו, גדול החכמים, גדול הבקיאים, גדול הזכרנים נתן הסכמה על הספר שלי. אבל פעם היו אדמו"רים שאין זה מכבודם לכתוב. אז מה כותבים? "כ"ק האדמו"ר שליט"א יקנה ספר מאת המחבר כאשר ישית עליו". כלומר אם המחבר ידרוש עליו מאה רובל או תמישים רובל - יקבל, מה שיבקש יקבל.

15. ככה קוראים לזה היום - "שוקי עמודי שש" (שיר השירים ה' ט"ו) - עיניו עמודי שש. 16. יש היום בחורים צעירים בני עשר שזכו לראות ארבע עשרה דקות אחרי השקיעה בתקופה מסוימת בשנה (בחודש אייר נדמה לי) שלושה כוכבים, כמו פשט הגמרא ע"פ דעת מרן, אין דבר כזה בעולם, בעין רגילה אפשר לראות רק עשרים וכמה דקות, כמו עשרים וחמש דקות עשרים ושבע דקות, והם רואים אחרי ארבע עשרה דקות, ויש עדות על זה מאחד ושניים ושלושה. (עיין בשו"ת בית נאמן ח"א האו"ח סי' כ"ח עמ' קפ"ז).

17. יש כאלה מסכנים שהרסו את השיניים שלהם, במיוחד יש שאוכל סוכריות. אני אומר לאנשים בבית הכנסת שב"מלון", במקום לתת סוכריות לילדים תתנו להם משהו אחר, כי זה יותר בריא. אבל אם אוכלים סוכריה אחת או שתיים, זה לא נורא. אבל כשיגיע פורים, נהרסים השיניים. ויש רמז לזה במגילת אסתר (ג' ז') - "הפיל פור הוא הגורל". פור" גמטריא סוכר. תפיל את הסוכר, תיחור, אל תלך אחריה, אחר כך הגורל שלך יהיה חושך ואפילה.

פותחים שנת מינויים חדשה למגזין אוצרות!

מחיר מינוי לשנה נשאר 100 ₪ וכולל ארבעה מגזינים

צלצלו או השאירו הודעה בנייד 050-6235157 או בדוא"ל benifene@gmail.com

תנו לנו את הכוח להמשיך להביא לכם את אוצרות יהדות תוניסיה לבייחכם
במגזין אוצרות הרבה נוסטלגיה, מידע עשיר, מהגנים והלכות, היסטוריה של יהדות תוניסיה והרבה תמונות מרגשות

בימינו פנש, מכן שרי ובלון ומגזין אוצרות יהדות תוניסיה

בבית ירא ה'! אם אדם ירא שמים, הוא לא צריך את הרופא! מה הרופא מצווה? תאכל כך ותשתה כך, ותזהר מסיגריות ומסוכר ומכל מיני דברים. אבל כאשר אתה שומע בקול התורה, אתה בריא ולא צריך שום דבר.

דיבורים משפיעים

ית. עוד דבר, ניסו בימינו וגילו שכאשר אתה מדבר עם הלחם ועם המים ועם הזרעים, אתה משפיע עליהם לטובה. חוקרים באמריקה (נדמה לי) לקחו שתי ערוגות, ערוגה מכאן, וערוגה מכאן, וזרעו בהם ידקות, אחת ב"הר עיבל" ואחת ב"הר גריזים", ועמדו ליד כל ערוגה כמה אנשים. ואלה של "הר גריזים" בירכו את הערוגה: **יהי רצון שתשגשגי ותצמחי ותהי פורייה וטובה וכו' וכו', ואלה של "הר עיבל" קללו את הערוגה הזאת: שתיבולי ותכמשי וכו' ואחרי רבע שעה, התחילו להסתכל וראו שהערוגה שנתנו לה ברכות התחילה לשגשג ולפרוח, והערוגה השניה הולכת ונובלת, "כִּאֲלֵהּ נובלת עליה" (ישעיה א', ל') - לא שזה כלום, הדיבורים משפיעים.**

"אל תחטאו בילד"

יט. אם אתה לוקח תלמיד ואומר לו: **תשמע, אתה ילד טוב כל כך, אתה חכם ופיקח, יכולת להיות גאון. גם אם לא תהיה גאון, תהיה רק חצי גאון, או רבע גאון, אבל אל תלך בחושך ובאפילה. אל תשתגע ותשתגע.** כל מי שיודע לרדת לנפש הילד [צריך לעשות את זה], כמו שהתורה אומרת: "ואתם ידעתם את נפש הגר" (שמות כ"ג, ט) - ועל אחת כמה וכמה שצריך לדעת את נפש הילד. כמה מאות ילדים (אני לא רוצה לומר אלפי ילדים) הלכו לאיבוד מהישיבות מחוסר דעת של המשגיחים, של המנהלים ושל החברים. **לכן עליך תמיד לעודד את הילד.** ישנה גמרא (ב"מ דף פ"ה ע"א) שמספרת על נכדו של רבי שמעון בר יוחאי, שכמעט הלך בדרך אחרת לגמרי, הלך בדרך הכי גרועה, (ורבי שמעון בן איסי בן לקוניה תפס אותו ואמר לו: קראתי לך "רבי", והלכשתי אותך בגד של תלמידי חכמים, כך אתה עושה? ועל ידי הדיבורים האלה הוא התחזק ואמר: טוב, שבועה אני עוזב את הדרך הלא טובה. **ככה נוכל להרבות תלמידי חכמים בעולם.**

גם השקופים נחשבים

כ. ראיתי בספר חדש שקיבלתי שאומר **הטעם שיש לכסות את הלחם בליל שבת במפה, ויש הרבה טעמים, טעם אחד, שהפת לא תראה את הבושת שלה, שהרי לפי התורה "ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורימון" (דברים ח', ח), החיטה - הלחם, קודם לגפן, ואילו בשבת אנחנו עושים קידוש לפני המוציא, כי אם נעשה קידוש באמצע סעודה, זה יהיה כמו כל יום, כי תמיד היו רגילים להביא יין בסעודה²⁰, אבל אם תעשה לפני הסעודה זה אחרת. אלא שהפת תאמר, למה אתם עושים לי ככה? הרי אני קודמת, לכן מכסים אותה. ויש שם עוד טעם לדבר הזה, כמו המן שירד במדבר שהיה מכוסה. והוא כתב שם כמו שהמן לבן כך הכיסוי לבן, ולכן צריך כיסוי גמור ולא שקוף. אבל מחילה מכבודו, הרי המן זה האוכל, זה הלחם - "הוא הלחם אשר נתן ה' לכם לאכלה" (שמות ט"ז, ט"ו), ואילו שכבת הטל היא המַמְסָה - "ותעל שכבת הטל, והנה על פני המדבר דק מחוספס" (שם י"ד). והטל היה שקוף, הוא לא לבן ממש, אלא שקוף (כמו שלפעמים יש על טל החלון ואתה רואה שהוא שקוף, אלא מה שאתה לא**

את שמך ה' אלוקינו", ועל פי הקבלה כאשר אדם אומר "נשמת כל חי" הוא מקבל את הנפש היתירה של היום. בלילה יש נפש רוח ונשמה, וגם ביום יש נפש רוח ונשמה. ואת הנפש של היום מקבלים ב"נשמת כל חי", א"כ למה אומרים "נשמת כל חי" ולא אומרים "נפש כל חי"? היה לי תירוץ שהנפש של היום חשובה כמו הנשמה של הלילה. אבל יש תירוץ אחר יותר נכון, מהרמב"ם (פ"ז מהלכות תפלה ה"ג) מוכח שבזמנו עדיין לא נתקן לומר: "וישע ה' ביום ההוא" [לפני ישתבח], אלא בזמנו קראו פיוטים וזמירות של הללויה, ואחר כך אמרו: "ישתבח" [אולי זו גם הסיבה שבחתימת ברכת ישתבח אומרים "בורא כל הנשמות"]. ואחרי ישתבח קראו שירת הים²¹. וכיון שבעבר היו קוראים שירת הים בין ישתבח ליוצר, א"כ היו קוראים "כל הנשמה תהלל י-ה" ומיד אחר כך "נשמת כל חי". וזה הטעם שאומרים נשמת כל חי, כי זה מתקשר למה שקראנו לפני כן. ואחר כך הקדימו את שירת הים לפני ישתבח.

ויברך דוד וגו' אתה הוא ה' האלקים

כב. והתברר לי עוד דבר נפלא. למה קוראים אחרי "ויברך דוד" - "אתה הוא ה' האלקים אשר בחרת באברהם והוצאתו מאור כשדים ושמת שמו אברהם וגו'"? אלו פסוקים שכתובים בנחמיה (ט"ו, י"א), ואילו "ויברך דוד" כתוב בדברי הימים (א' כ"ט, י"ג-י"ד). כאילו אנחנו מסכימים את כל הברכות והתהילות האלה של דוד המלך, ואחר כך עוברים לנחמיה, ואחר כך אומרים: "וישע ה' ביום ההוא". בשביל מה אתה קורא את זה? תגיד "וישע" בלבד. אלא יש סיבה נפלאה, כי אתה אומר "וישע ה' ביום ההוא", באיזה יום? לכן אתה קורא לפני כן: "והיום בקעת לפניכם, ויעברו בתוך הים ביבשה, ואת רודפיכם השלכת במצולות כמו אבן במים עזים", ואז "וישע ה' ביום ההוא" - כלומר ביום שהשלכת את הרודפים שלנו כמו אבן, הושעת אותנו. ובה אנחנו אומרים שירת הים.

הפטרת פרשת בשלח

כג. ובזה למדתי עוד משהו, בהפטרה של פרשת בשלח יש כמה גרסאות. התימנים מתחילים: "ויכנע אלוקים ביום ההוא את יבין מלך כנען" (שופטים ד', כ"ג), וככה נוהגים בגל'בא. ורוב הספרדים בעולם מתחילים: "ותשר דבורה וברק בן אבינועם ביום ההוא לאמר" (שופטים ה'). מה המנהג העדיף? מסתבר כמנהג התימנים והג'רביאים. למה? כי אתה אומר "ויכנע אלוקים ביום ההוא את יבין מלך כנען", ואחר כך: "ותשר דבורה ביום ההוא", איזה יום? ביום שהכניע ה' את יבין מלך כנען. אבל אם אתה מתחיל "ותשר דבורה וברק בן אבינועם ביום ההוא לאמר". לא נבין באיזה יום? זה היה לפני 3000 שנה, ומאפה נדע את זה? אבל כשאתה אומר: "ויכנע אלוקים ביום ההוא את יבין מלך כנען" עד שהוא הלך

21. והרמב"ם (שם) כתב (שם) שהיו קוראים שם שירת הים ויש קוראים שירת האזינו. כמו שכתוב: "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדו את בני ישראל" (דברים ל"א, י"ט), רש"י אמר "ולמדה" הכוונה את כל התורה, אבל הפשט הוא "ולמדה" את השירה הזאת. אבל היום כמעט ונתבטל המנהג הזה, אין מנהג כזה לקרוא "האזינו השמים ואדברה" כל יום, רק בתשעה באב קוראים. אבל כל יום קוראים שירת הים. ויש אפילו מצווה שיקרא אדם שירת הים, ויחשוב שהוא נמצא שם בים. עד שבא חסיד אחד ואמר לאדמו"ר שלי: רבי, היום אני קראתי שירת הים, והרגשתי שאני נמצא בים עד שהרמתי את שולי המכנסיים שלי, כי הם התרטבו במים... טוב, חזק וברוך...

יכול לראות במדויק שהוא - דק מחוספס דק ככפור על הארץ" (שם) אלא רק אחרי שעולה שכבת הטל). א"כ מי אמר שלא לקחת שקוף? ולפי דעת זה אפשרי, [ואם תאמר] הרי אם תכסה בדבר שקוף הפת תראה? זו לא קושיא, שהרי וכי יש לפת עינים? אין לה עינים, וזה רק רמז שאנחנו מכסים את הפת כדי לקדש על היין, ולכן גם אם אדם לקח מכה שקוף, לא קרה כלום.

נשמת [נפש] כל חי תברך

כא. דבר אחר, יש לי קושיא ביום שבת שאומרים: "נשמת כל חי תברך

20. אצל חותני ד"ל היו אוכלים ארוחת בוקר עם כוס יין. ואני התפלאתי: מה זה כוס יין? אמר לי: זה מה שיש לנו. כוס יין ערב ובוקר וצהריים. אתה שותה כוס יין וחמץ וטל בסדר. מתרגלים לזה.

וקווי ה' יחזק שו ב"ת

בכל יום, כל השנה, בעלות המנחה בזמן האדי והמסאל, בהיכלי הכוללים במסודותי הקדושים. שתירו בעדכם ונעד משאלות ליכנס לטובה ולברכה, עשרות אברכים. עמלי התורה, יתפללו עליך

ברכת המנחה

אתה זכאי לקבל זאת! היום! כל יום! כל השנה!

בזרק של 290 ש' לחודש. למשך שנה, תזנה להמסת על נבחרת השותפים שכבר ראו עשורת חזכה לל"ח י" עשרת חזנים!

מנחה שלוחה - כל תורם המתנדב בברכת המנחה זכאי לקבל ש"י יוקרתי ובנסף, תוגרל טכנה יחלום בין המשתתפים

אם זה דבר אמתי תקבל את האמת, וזה דבר נפלא מאד.

להתייצב לימין התורה

כן. לכן תשתדלו לבוא ביום שלישי לבניי האומה, וכל מי שיבוא לשם יזכה לראות במפלת מלכות הרשעה הזאת שהם מחריבים לנו את הכל, ולא השאירו לנו כלום. לא גיור כהלכה, ולא כותל כמו צצריך, ולא כשרות כהלכה. מדוע? אתם! אמורים שמתן כהן הוא לא רשע, אבל הוא מודרך על ידי כל ה"חכמים" האלה כמו ליברמן. אתם יודעים מה זה "ליבר" מן? אדם חופשי. ואדם חופשי אומר בשביל מה הכשרות? נאכל מה שאנחנו רוצים, תעזוב אותנו. אבל אנחנו צריכים להתייצב לימין התורה והכשרות. ותזכו לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן ואמן.

מי שבירך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב הוא יברך את כל הקהל הקדוש הזה שבאו לכאן בהפתעה (כי שבועיים לא היה כאן שיעור), וגם אלה ששומעים דרך הרדיו, וגם אלה שרואים דרך הלוויין, וגם אלה שקוראים בחוברות של "בית נאמן", ה'יתברך יתן להם שיזכו להקים בתים נאמנים בישראל, יהיו להם בנים תלמידי חכמים ויראי שמים, וזוכה להמשיך את התורה מדור לדור עד הגאולה השלמה במהרה בימינו אמן ואמן.

א-ל מלא ברחמים הוא יתמלא ברחמים על נפש רוח ונשמת בן דודי הגאון רבי יחזקאל מאזוז בן שלביה, רוח ה' נתינתו בגן עדן, ותהיה נשמתו צרורה בצרור החיים, אמן כן יחי רצון. הדברים שלך נכונים מאד, כי היום שיש לנו תפלין גדולים, אי אפשר להניח אותם יחד, אלא אם כן תעשה אותם קטנטנים, אבל להניח אותם בזה אחר זה, זה בסדר. והרב הביא את דברי הירושלמי (מסכת סנהדרין פרק חלק סוף ה"א): אם אתה שומע דבר אמתי מפי ילד קטן, לא יחזיקו כשומעו מפי קטן אלא כשומעו מפי גדול, ולא כשומעו מפי גדול אלא כשומעו מפי חכם, ולא כשומעו מפי חכם אלא כשומעו מפי נביא, ולא כשומעו מפי נביא אלא כשומעו מפי רועה (משה רבנו). ולא כשומעו מפי רועה אלא כשומעו מפי הגבורה.

הספר מרן רבנו שליט"א על הגאון הצנוע רבי יחזקאל מאזוז זצ"ל

מורי ורבותי!

מונח לפנינו הרב הצדיק הגדול החכם - רבי יחזקאל מאזוז זצ"ל, שזכה לאריכות ימים, 94 שנים. תהא נשמתו צרורה בצרור החיים. הוא היה עניו, היה צנוע, העולם כמעט לא מכירים אותו. אני יודע שהיה פעם אחת איזה חידוש קטן באור תורה (אב תשמו"ו סי' קכ"ב אות ב') שכתב רבי כדיר צבאן על שמו. הוא היה מכבד את בית הכנסת, את בית המדרש, את בית הדין של רבי כדיר צבאן זצ"ל, היה מטאטא אותם.

פעם בא איזה אברך (אשכנזי נדמה לי), לשאל את הרב צבאן קושיא ב'שער המלך'. אמר לו: "תשאל את רבי יחזקאל". אמר לו: "מי זה רבי יחזקאל?" אמר לו: "הנה זה הוא". אמר לו: "זה? הוא נראה יהודי פשוט". אמר לו: "תשאל אותו". שאל אותו, והסביר לו את הכל. אמר: "מה זה? איזו מין עיר זאת? שהאנשים הפשוטים שלה יודעים יותר טוב מאברך כמוני?". הוא היה ככה.

היו שואלים אותו בכל יום שבת כמה מספר הפסוקים בפרשה. פעם אחת, היתה פרשת ראה, שאלו אותו: "כמה פסוקים בפרשה?". אמר: "פליאה דעת ממני". זאת אומרת: אני לא יודע. וכי אני יודע את כל התורה כולה בע"פ? בדקו בחומש ומצאו, מספר הפסוקים של פרשת ראה 126 כמנין 'פליאה'... פליאה דעת ממני. ככה היה צנוע.

כשהייתי בג'רברא לפני למעלה מחמשים שנה, בשנת תשכ"ט, (לפני 53 שנים), אמר לי רבי מוסא חדאד ז"ל (היה רב ראשי לג'רברא לאחר מכן), אמר לי: "יש לך דודך, בן אחי אמך, הגהות רבות על ספר דרכי תשובה". זה ספר גדול על שולחן ערוך יורה דעה (יש לנו גם בבית חלק אחד, ובג'רברא יש כל החלקים), אמר לי: "הכל מלא הגהות מכתב ידו, וחותרים ה"ם". מה זה ה"ם"? הקטן יחזקאל מאזוז. אני ראיית חלק מן ההגהות. אמרת להם פעם כדאי להעתיק אותם שלא ילכו לאיבוד, לא יודע אם כבר העתיקו אותם. החכם הזה, אמרו שיש לו ספר על הגמרא, היה מיישן מהתלמידים שלומדים אתו אצל רבי מקיקץ שלי זצ"ל, אמר לו: "תקרא לו 'התלמוד'". י"ם ראשי תיבות יחזקאל מאזוז. אני פעם שאלתי אותו: "יש לך ים התלמוד על הגמרא?", אמר לי: "אני? מה פתאום! אין לי כלום!".

אבל זכה הצדיק המנוח, שיש לו נכדים בן פורת יוסף עוסקים בתורה ובמצוות ומעשים טובים, ומחדשים את יהדות ג'רברא שונשכתחה כמעט לחלוטין. יש סיפור אחד, מספר אותו רבי יהונתן מאזוז ז"ל, שנפטר בשנה הזאת, בצפת. אמר: כשהייתי עולה חוש, הלכתי לקנות פירות וירקות ולא מצאתי בחנות שום דבר, אמרתי: "ריקים ריקים לגזירה שוה". ראה אותי רב אחד (נדמה לי מרוקאי), אמר לי: "תגיד לי אתה ג'רבראי?" אמרתי לו: "כן, איך אתה יודע?". אמר לי: "לא נשאר עוד מי שמביין את השפה הזאת 'ריקים ריקים לגזירה שוה' רק חכמי ג'רברא, יהודי ג'רברא". וגם הם, עמא דארעא אזלא ומדלדלא, הולך ונשכח הכל. אבל ברוך השם, רבי יחזקאל זכה שיש לו בנים ונכדים תלמידי חכמים, לומדים תורה, מקיימים את התורה, וגם יודעים לקרוא כתב-יד ספרדי של אבותינו.

היה פעם נס גדול לחכם המנוח הזה. יש לו אח בחוץ לארץ רופא, ורבי יחזקאל היה בבית חולים ולא הרגיש טוב, רצו לתת לו תרופה מסוימת. והנה הגיע לביקור אחיו מחוץ לארץ, ורצה לבקר את אחיו רבי יחזקאל, ושמע שהוא מאושפז בתל השומר. הלך לשם ואמר להם: "איזו תרופה אתם נותנים לו? זו סכנה!", התווכח עם הרופאים והודו לו, והחליפו את התרופה. ובזכות הדבר הזה השם נתן לו עוד 35 שנים נוספות של חיים.

אדם צריך לדעת, כל פעולה טובה שאדם עושה הקב"ה שומר לו, שומר גם לחיים וגם לנפטר. והנפטר זכה בזכות שהוא הלך בדרך התורה, ובזמן היה כל מיני תערוכות בחוץ לארץ, והוא נשאר בדרך התורה, והיה למדן גדול וצנוע גדול, וזכה ל-94 שנות חיים.

יהי רצון שבניו ותלמידיו ילכו בדרכיו, ימשיכו את התורה, ימשיכו את הלימוד, ימשיכו את המסורת. וזוכה כולנו לגאולה שלימה במהרה בימינו אמן.

לאיבוד, עד אשר השמידו והכריתו את יבין מלך כנען²². אחרי שאמרת שה' הכניע את יבין, מיד - "ותשר דבורה וגו' ביום ההוא". סימן שהמנהג הנכון להתחיל "ויכנע אלוקים". ככה כותב הרמב"ם (בסדר הפטרות) וככה נהגו בג'רברא ובתימן. ובלי נדר בחומש שלי אני אתקן: וכן נכון להתחיל "ויכנע אלוקים ביום ההוא", כי לא נכון לומר "ותשר דבורה ביום ההוא", בלי שתדע על מה אתה מדבר. [ולמרות שגם למנהג זה מתחילים ויכנע אלוקים ביום ההוא, ועל איזה יום מדבר? מ"מ כל הקפידא כשאומרים שירה וכולה אינה ידועה על מה נאמרה, אבל מתי היום שהכניע ה' את יבין, זה לא חשוב. שלום דרעי ט"ט].

על משמר כשרות האומה

כן. השבוע ביום שלישי בשעה 18:00 עבר יש כינוס גדול של רבנים צדיקים בבנייני האומה נגד רפורמת הכשרות. אנחנו דברנו מה שיש לנו לדבר, וחתמנו על מה שיכולנו לחתום. אבל רק בידי שמים - "מן שמים נלחמו הכוכבים ממסילותם, נלחמו עם בנט וחבריו, נלחמו עם סיסרא, נחל קישון גרפם, נחל קדומים נחל קישון, תדרכי נפשי עוז" (עי"פ שופטים ה', כ-כ"א). צריכים לבוא כמה שאפשר וכמה שיותר לבנייני האומה ולצעוק "צעקה גדולה ומרה" (בראשית כ"ז, ל"ד). כי הכשרות הזאת זו לא כשרות, אלא זה חורבן. זו רפורמה שהתחילה באמריקה ועכשיו תהיה רפורמה בכל ישראל. עד היום יודעים שכשרות בידי הרבנות. גם בן גוריון וגם אנשים גרועים ממנו, ידעו שאם אתה נוגע בכשרות וכל אחד יעשה מה שירצה, התפוררה האומה, אנחנו כבר לא נהיה אומה, כלום. "האספסוף אשר בקרב" (במדבר י"א ד'). אז לבוא לשם.

רבי יחזקאל מאזוז ע"ה

כה. השבוע הזה נפטר בן דודי (בן אחי אמי) שהיה תלמיד חכם גדול, שמו רבי יחזקאל מאזוז ע"ה, בן 95. החכם הזה כל כך היה עניו וצנוע. היה עוזר אצל הרב צבאן ע"ה - הרב הראשי של נתיבות. ולפעמים בא אברך מיישיבת הנגב של הרב יששכר מאיר ע"ה ואומר לרב צבאן: לא הבנתי את דברי שער המלך. אומר לו: לך לרבי יחזקאל. הוא מתפלל: רבי

יחזקאל יש בידו מטאטא, האם הוא יודע להסביר לי את שער המלך?! והרב אומר לו: כן, לך אליו והוא יסביר לך. הוא הולך לרבי יחזקאל והוא אומר לו, אני לא יודע כלום! והוא אומר לו: הרב הפנה אותי אליך. אומר, טוב אם הרב הפנה אז זה משהו אחר, ומסביר לו הכל. חוזר אותו אברך לרב צבאן ואומר לו: המטאטאים שלכם יודעים להסביר את שער המלך יותר טוב ממני... אז מה יהיו החכמים שלכם?! הוא היה עניו וצדיק.

הפירוש שלך אמיתי

כן. אמרו עוד סיפור (אבל איני יודע כמה הוא אמיתי), הרב צבאן ועוד חכמים היו נוהגים להיאסף ל"יום עיון" ביום שלישי. ולמה ביום שלישי? כי המנהג בג'רברא לאכול כוסכוס ביום שלישי, וזה נקרא "יום עיון" למעיינים, ו"יום כוסכוס" למי שאוכל כוסכוס... לומדים ומעיינים הלכה ופוסקים וכו', ואחר כך אוכלים כוסכוס שהכינו אותו כמו שהיו עושים פעם - "דק מחוספס דק ככפור על הארץ" (שמות ט"ז, י"ד)²³. ובאמצע השיעור של יום העיון היה קטע לא מובן, וכל הרבנים (אולי חלקם) לא ידעו להסביר. והרב צבאן קרא לרבי יחזקאל: "רבי יחזקאל! והוא אמר לו: הרב, אני יודע?! סגר הרב צבאן את הספר ואמר לו: אם אתה אומר 'אני לא יודע', אנחנו לא לומדים! אמר לו: טוב טוב, התחיל לעיין, ואמר לו, אני חושב שהפירוש הוא כך וכך. אתה חושב?! הפירוש שלך אמיתי! אמרת דבר אמתי. בג'רברא לא יודעים להתגאות אחד על חברו, ולא ניכר שוע לפני דל, כי מעשה ידיו כולם" (איוב ל"ד, ט"ט). לכן אדם צריך ללמוד את הדרך הזאת, כאשר שמעת דבר אמתי תחבק את מי שאמר לך אותו! לא מפיו אתה שומע אלא מפי מי שאמר והיה העולם²⁴.

22. ונשאר הצאצא שלו - חיים יבין... שהיה מדבר ברדיו לפני כמה שנים. בשנת תשנ"ב אנחנו היינו מחכים לשמוע מי ינצח, והוא בישר אותו ששמר נפל ובא רבין. וחיים יבין אמר: מהפך! מהפך! "שופר מהופך פשטא דקף קטון"... מי זה ה"יבין" הזה?! אולי הוא מזרוע של יבין מלך כנען... (איני יודע מה הוא עושה היום).

23. יש כאלה שנוטלים ידיהם ויש שלא נוטלים, לא מְשַׁנְה.

24. הרב עובדיה ע"ה כתב לגבי הנחת שני זוגות תפלין (ש"ת יב"א ח"ג חא"ח סי' ג' אות א), שהוא פסק שצריך להניח את תפלין של רש"י ורבנו עם בזה אחר זה, ובזמנו היה רעש גדול בירושלים, והמקובלים צעקו שצריך להניח אותם ביחד, ומי שאומר אחרת "לא ידע בשכבה ובקומה" (בראשית י"ט, ל"ה). ואמר הרב: ורבי אפרים כהן שהיה מקובל גדול נפטר בשנת תש"ז (אביו של רבי שלום שיבל לחיים ארוכים) קרא לי ואמר לי:

אי התאונה?

תשובה ניתן לענות בקו
בית נאמן 079-9270505
שלוחה 22. נא לשלוח
התשובות עד יום ראשון
בערב
בין הפותרים נכונה יוגרל
פרס (חובה לציין שם
וכתובת בצורה ברורה)

גליון
247

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים

סוחר שימושי של רבנו סתן ראש הישיבה שליט"א
לענין גאלה בת הרבנית אמתר מאזנו עליה

עורך ועורכת
הספר עדין גלילי

ידע תדע

א. כתוב (תענית כ"ט ע"א) "משנכנס אדר מרבין בשמחה", ולא רק אדר שני, אלא גם אדר ראשון מרבין בו בשמחה. (גליון 149 אות ח").

ב. העולם חושבים שיש שתי תורות: "תורה לאשכנזים" ו"תורה לספרדים", אבל זה לא נכון אלא הכל אותו דבר ו**תורה אחת לכלנו**. וכמו שקראנו בפרשת יתרו: "ויחן שם ישראל" (שמות ט"ב) פאיש אַחד בְּלֵב אַחַד, והעליות של כהן לוי וישראל בשני ותמשי ויבשבת במנחה [בפרשת יתרו] קלם ארבעה פסוקים, כדי שאף אַחד לא יתגאה על השני ויהי קלם שוים. ויתר מזה, רש"י שפאר: "פאיש אַחד בְּלֵב אַחַד", ומצאתי שהמלים "פאיש אַחד" גימטריא "ספרד" והמלים "פאיש אַחד בְּלֵב" גימטריא "אשכנז", כי כלנו פאיש אַחד, ולכן אסור לומר: אנחנו יש לנו תורה אחרת! (גליון 51 הערה 12).

ג. יש דמיון מיה רבי אלעזר הקלירי שקתב את כל הפייסות של האשכנזים. התוספות בהגינה (י"ג עמוד א' בדבור המתחיל ורגלי) אומרים שזה היה תנא, איה תנא? רבי אלעזר בן רבי שמעון בר יוחאי. אבל בדורות האחרונים הוכיחו שזה לא כך, אלא הוא יותר מאחר - אחרי חתימת התלמוד, ויש להם כל מיני ראיות מכאן ומכאן. מן החיד"א פגדניות נפשו כתוב (בספרו מחזיק ברכה סוף סימן קי"ב): "ובותינו בעלי התוספות כתבו שרבי אלעזר הקלירי זה רבי אלעזר בנו של רבי שמעון בר יוחאי ודבר ה' בפייה אמת", כי ככה גלו גורי האר"י (שמובאים במרוקציעה סי' קי"ב) שנשמתו של הקלירי היתה נשמתו של רבי אלעזר בן רבי שמעון. אבל אם היא היתה נשמתו, זאת אומרת שזה לא הוא עצמו, אז מה זה "דבר ה' בפייה אמת"? אלא שהחיד"א היה עדן נפש מיוחד במינו ולא רצה לקתב נגד דברי התוספות, ולכן כתב "דבר ה' בפייה אמת" כלומר שכל זה היה הנשמה שלו, ואם נא אין קשאי יותר. (גליון 45 אות כ"ה. וראה עוד שם באות כ"ז).

הלכה נאמנה

הרמב"ם כתב בתשובה (ש"ת פאר הדור סימן ט') שאפשר לקרא בספר תורה לא כשר, ותמהו והתפלאו עליו, אבל אחרי ארבע מאות שנה בא רבי יעקב בירב (רבו של מרו הבית יוסף) ואמר: **אנחנו סומכים על הרמב"ם במדה ומצאנו פסול בספר תורה** (הובא בבית יוסף סי' קמ"א), מה הפרש? ללא דברי הרמב"ם היינו צריכים להביא ספר שני ולחזור מתחלת הפרשה. אני זוכר קשהינו ילדים קטנים שהיה פעם אחת בפרשת נשא אצל אבא עליו השלום, שהוא הוציא ששה ספרים מההיכל! קורא ומוציא טעות ומביא ספר אחר, טוב קורא וגם בו נמצא טעות ומביא ספר אחר וכו', ובסוף גם בספר התורה האחרון נמצא טעות וקראו את ההפסוק בלי ברכה. ולכן רבי יעקב בירב אומר שאם לא נתחשב בדעת הרמב"ם, אז אדם שמוציא שגיאה בסוף הפרשה יביא ספר חדש ויתחיל מההתחלה וידבר ה' אל משה לאמר, נשא את ראש בני ישראל, אבל זה מאה שבועים וששה פסוקים ואי אפשר לעמד בזה, ו**הרב** זצ"ל (בשו"ת יחוד דעת חלק ו' סוף סימן נ"ו בהערה) כותב שבמינו התברר שלא דברי הרמב"ם הללו לא מצאנו דמיון ורגלינו בבית הפנסות, למה? כי כלם היו חושבים שאחרי שספר תורה נבדק על ידי מגיחים אז הכל בסדר, ואם יש טעות שלא מצאנו, הולכים אחר רב ספרי תורה שלנו שהם בסדר, ואם תמצא טעות נתקן אותה אחר כך ביום חל. אבל התברר ששמונים אחוז מספרי התורה שלנו לפני המצאת המחשב [שבדק את הספר תורה] היו פסולים (ככה ראיתי באיזה חוברת), ולא פסולים באיזה דבוק קטן שנאמר "כל הראוי לבלה אין בלה מעקבת בו" (עין טורי זהב סי' ל"ב ס"ק ט"ז), אלא פסולים בפסולים גדולים כמו שחסר מלה או שהשתבשה מלה או שחסר אות וכדומה. וקורה דברים כאלה, הנה ראיתי בספר תורה ישן שהיינו קוראים בו בקרית הרצון (ולקחנו אותו ממשד הדתות והגיע מרומניה

למען תספר

איך נעשה רבי והנתן איבשיץ ראש ישיבה? בגיל שמונה עשרה הוא התחתן, והיה בזמנו חכם גדול בפראג רבי יונה לאנדספר (מחבר ש"ת מעיל צדקה) שהיה ראש ישיבה שם. רבי יהונתן עמד בפנה ברחוב ממול הישיבה, וראה את התלמידים של רבי יונה ויצאים מהישיבה, ושאז בחור אחד: "מה הרב חדש לך עם היום?" אמר לו: "היום הרב הקשה לנו קשאי עצומה ונוראה", אמר לו: "תגיד לי מה הקשאי". רבי יהונתן שומע את הקשאי, ותוך כדי שמיעה הוא אומר לו: "יש לי תרוץ", ואמר לו אותו. הבחור נהנה ואמר: "זה תרוץ יפה מאד". אחר כך בא הבחור השני, ותוך כדי רבי יהונתן מכין תרוץ חדש לקשאי. הבחור אומר לו: "הרב הקשה לנו היום קשאי נוראה", אמר לו רבי יהונתן: "התשובה שלך כך וכך". בא הבחור השלישי ורבי יהונתן מכין לו תרוץ שלישי וכך, ככה עשרה בחורים וכל אחד קבל תרוץ אחר. פלא

את פינתו של הרב שמואל עידאן שליט"א מדי בוקר ברדיו קול ברמה, אפשר לשמוע בשידור חוזר בקו בית נאמן 0799270505 שלוחה 624 ובקול הלשון. שיעורים והרצאות של הרב בקו בית נאמן שלוחה 621, בקול הלשון, ובקול תבונה 083012400 שלוחה 315.

חידה

אף על פי שנוסף לו 200 הוא מאיר

תשובה לחידה נמצאת בעילון הנוכחי. תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלוחה 21 (חובה לציין שם וכתובת בצורה ברורה).

נא לשלוח התשובות עד יום ראשון בערב

פתיחון מלבקו קול: תשעה וששים משה (לפחות) משה רבנו. מהר"ם אלאשקר. האנן ר' משה הבן, האנן ר' משה שתרנו. האנן ר' משה חורב לבהר"ר משה חבשה ה"י. הוכיח: יצחק בלוי - בני ברק פתוח ומתנחל. האנן חסיד. הגריק והעירובי יחזקאל מאזנו ז"ל. שהסתלק בשבוע שעבר. מ. כחן - נתיבות רחוב הויבל

בשת היחידות יש להקפיד לומר את התשובה והפרטים (כולל שם, כתובת וטלפון) בצורה ברורה! הודיע שאינה ברורה לנהל למערכת. לא תיבט להגיד

"וערנה כתבו לכם
את השירה הזאת..."

לרגל ציון יום השנה הראשון להסתלקותו
של הצדיק המלוב"ן פועל הישועות
רבי בנימין הכהן זצ"ל
אשר מסר נפשו למען עם ישראל
ורעה צאן קדושים במשך
למעלה משבעים שנה לשם שמיים
מוסדות הישיבה יוצאים
במבצע כתיבת ספר תורה
וכולנו נשתתף בזה כהכרת הטוב
לעילוי נשמתו הטהורה

כ-2/3
מהספר
נכר נתרם

זכות פרשה בספר תורה

זכות בהחזקת התורה
בממלכת התורה בישיבה ובמוסדותיה
כתיבת שמך
על תיק ספר התורה
קמע קודש לשמירה והצלחה
מידיו הקדושות של רבי בנימין הכהן זיע"א
פיטום הקטורת
ענק ומהודר על קלף

פרשה 1250 ש"ח 12X

זכות 2 עמודים

בספר תורה
זכות בהחזקת התורה
בממלכת התורה בישיבה ובמוסדותיה
כתיבת שמך
על תיק ספר התורה
קמע קודש לשמירה והצלחה
מידיו הקדושות של רבי בנימין הכהן זיע"א

2 עמודים 600 ש"ח 12X

זכות עמוד 1

בספר תורה
זכות בהחזקת התורה
בממלכת התורה בישיבה ובמוסדותיה
כתיבת שמך
על תיק ספר התורה
ברכת הבית / העסק
עם תמונות הצדיקים זיע"א

עמוד אחד 300 ש"ח 12X

"מצוות כתיבת ספר"

או בהודעה למספר זה

מהרו וצרו קשר עכשיו 08-6727523